СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
РІК LIV. Ч. 51. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 14-го березня 1946. No. 51. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, March 14, 1946. VOL. LIV.
ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

КОНЕЛІ ДОМАГАЄТЬСЯ ЗЇЗДУ ВЕЛИКИХ ПОТУГ ДЛЯ ВТРИМАННЯ МИРУ

Чергову промову для зясування наших відносин до Советів виголосив у вівторок 12 березня в сенаті Там Конелі, предсідник сенатської Комісії Заграничних Справ. Конелі був делеґатом на нарадах Організації Обеднаних Держав у Лондоні і в своїй теперішній промові використав досвід з цього засідання. Він заявив, що доля вложила на Злучені Держави обовязок стати провідницею світа у змаганню до миру. Із багатства його думок вибивається на перше місце домагання, щоб негайно зійшлися представники великих Потуг на те, щоб вітверто, а коли треба то й очайдушно обговорити всі справи, які викликають міжнародні тертя. Головну увагу присвятив Конелі Советам. У шістьох точках, на яких була оперта його промова, Конелі пригадав, що Чартер О.О.Д. є найліпшою надією людства на мир; що доконечна є співпраця між Злученими Державами, Англією й Росією для виконання чартеру; що Росія має право до своєї форми правління лише в її границях; що Америка мусить утримувати відповідну армію й фльоту для забеспеки миру; що тайни атомової бомби не можна видати нікому, доки світ не буде забеспечений для миру.

ЛІМЕН ЗРЕЗИҐНУВАВ ЗО СТАНОВИЩА В УНРРА.

Бувший ґубернатор нюйорського стейту, а тепер ґенеральний директор Адміністрації Ріліфу й Реґабілітації Обеднаних Держав (УНРРА), вислав свою резиґнацію до Центрального Комітету УНРРА із свого становища, подаючи за причину недостачу здоровля. Рада УНРРА збирається на зібрання в пятницю 15 березня в Атлантик Сіті, Н. Дж., і тоді полагодить цю справу. Водночас із своєю резиґнацією Лімен приготовив теж і звіт із своєї діяльности в УНРРА від грудня 1942 року аж до теперішнього часу.

ПРЕЗИДЕНТ ПРИГОТОВЛЯЄ РАДУ ДЛЯ ГОЛОДУ.

Президент вислав телеґрафічні запрошення до 125 провідних громатян краю, щоб вони взяли участь у праці Комітету для Голодової Конечности під проводом Гувера і творили разом з цим комітетом спільну раду на час 120-денної мобілізації всіх можливих харчових засобів в Америці для поборювання голоду в світі.

ПОСТАВИЛИ ПЕРЕД СУД 246 ЛЮДЕЙ ЗА ПАЙКУВАННЯ.

Федеральна судейська лава з південної частини Ню Йорку, переслухавши 1,000 свідків упродовж пів року, поставила в стан обвинувачення 246 осіб і сім корпорацій за участь у широко розгалуженій змові, яка мала на меті заломити воєнне пайкування, головно пайкування цукру. Є це найбільша конспіративна змова на шкоду Злучених Держав у цьому дистрикті. Прокуратор обвинувачує підсудних, що вони придмали способи, як при допомозі нюйорських банків дістати кредити на 75,000,000 червоних пайків на мясо, масло, товщі, рибу. Окремо ще вони дістали кредит на 6,000,000 пайків на цукор. Крім цього шайка підробляла пайкові книжечки і при їх допомозі розвинула чорний ринок на цілий край. Головним обвинуваченим є 29-літній Ралф Руссо, а другим є 31-літній Йосиф Юкуляно — оба з Бруклина.

СЕНАТ ПРИЗНАВ АРМІЇ ГОЛОС В СПРАВІ АТОМОВОЇ СИЛИ.

Сенатська Комісія для Атомової Енерґії признала потребу створення військової комісії для співпраці з сенатською комісією в справі перевірки засобів оборони перед атомовою бомбою. Секретар торгівлі Генрі Волес назвав таке рішення невідповідним, тому, що край може опинитися „в руках військового фашизму".

На конференції в справі атомової сили, що відбувається в Винтер Парк на Флориді, приняли тимчасову плятформу з домаганням, щоб створити світовий конституційний федеральний уряд з різних народів, який мав би силу втримати мир у світі на підставі права й справедливости.

РЕОРҐАНІЗУЮТЬ ПОВІТРЯНУ СИЛУ.

Командант повітряних сил, ґен. Карл А. Спац, оприлюднив, що вже переведено пляни реорґанізації цеї ділянки збройних сил Америки. Повітряна сила буде могти сповнити свою місію для забеспеки Злучених Держав, як висловився ґенерал, але як мінімальну вимогу Спац ставить 400,000 летунів і відповідні фонди.

Перон перемагає при виборах, Бирнс не признав його режіму

З Арґентини наспіли вісти, що полковник Хуан Перон веде перед при обчисленнях голосів з виборів на президента Арґентини і що його вибір запевнений. Не зважаючи на це, секретар стейту Дже... Ф. Бирнс у Вашинґтоні твердить, що не буде зміни політики Злучених Держав до його режіму. Здогадуються, що Злучені Держави будуть пробувати ізолювати Арґентину від загально-американської солідарности.

ГУВЕР НАДІЄТЬСЯ ПОМОЧИ З ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ ДЛЯ ГОЛОДУЮЧИХ.

Герберт Гувер, почесний предсідник Комітету для Голодової Конечности, оприлюднив зазив до південно-американських держав, щоб вони прийшли з допомогою для ратунку голодної Европи. У першу черґу ці держави малиб обнизити довіз продуктів з Північної Америки для свого власного вжитку, а зате приспішити і збільшити експорт своїх харчових продуктів до Европи, коли можливо, то до 5,000,000 тон у найближчих чотирьох місяцях.

АМЕРИКАНСЬКІ ПОЛЯКИ ЗА ЗНЕСЕННЯ ЛІНІЇ КУРЗОНА.

Координаційний Комітет Американсько-Польських Товариств із Східних Стейтів вислав до Чорчила телеґраму з нагоди його промови з 5. березня. Комітет робить Чорчила відповідальним за „страшні рішення в Тегерані і в Ялті" і радить йому „відречися Лінії Курзона, як політичного компромісу та привернути права незалежної і суверенної Польщі".

РОСІЯ ОПРАВДУЄ ВИВІЗ „ВОЄННОЇ ДОБИЧІ" З МАНДЖУРІЇ.

Секретар стейту Бирнс заявив, що Совєти відповіли на його ноту з 9. лютого в справі економічної політики в Манджурії. Хоч Бирнс не оприлюднив змісту відповіди, то з інших джерел відомо, що Совєти оправдують забирання ними промислового виряду тим, що це „добича", здобута на японцях.

АМЕРИКА ВІДКЛАДАЄ ПОВНЕ ПРИЗНАННЯ ЮГОСЛАВСЬКОГО УРЯДУ.

Югославський уряд запропонував Вашинґтонови повну виміну амбасадорів, одначе департамент стейту заявив, що Югославія не сповнила вповні обіцянок щодо введення демократичних засад і тому Злучені Держави не можуть дати повного признання югославському урядови. Це сказав секретар Бирнс на пресовій конференції.

Домагається від О. О. Д. охорони Японії перед евентуальною аґресією

Японська нова конституція не узнає війни як засобу до полагоджування міжнародних конфліктів. Вона ліквідує всі збройні сили Японії: військо, фльоту, летунство. Та як подібне не станеться теж і в інших державах, то насувається природно питання: А як і чим вона себе оборонить, як на неї хтось нападе? Отсе питання підніс японський ліберал, проф. Т. Мінобе. І то перед американським кореспондентом, якого приняв у тій самій кімнаті, в якій його зранив атентатчик тому 10 років за те, що він був за вкорочення прав цісаря. Мінобе є науковцем і знавцем конституції. Він є за таку конституцію, яку тепер запроектовано, але з тим, щоби охорону Японії перед нападом перебрала на себе Орґанізація Обеднаних Держав. Він теж висказав думку, що загал японського народу є далі за вдержання монархії.

ВИЙШЛИ З МУКДЕНУ, А ПЕРЕЙШЛИ ДО ЧАНҐЧУНУ І ХАРБІНУ.

З Китаю звідомляють, що Совєти відтягнули свої війська з Мукдену, але не забрали їх з Манджурії. Вони перенесені до столиці краю, до Чанґчуву, а далі до Харбіна.

КАЗАКИ ВЕРТАЮТЬ ПІД ЦЕНТРАЛЬНУ КИТАЙСЬКУ ВЛАДУ.

В Чунґкінґу переговорюють в справі прилучення збунтованих в 1941 році козаків під центральну владу Китаю як таких, що матимуть на своїй території повну автономію. Це іде про те плем'я, що живе на границі совєтського Казакстану.

ҐЕН. КЕСЕЛЬРІНҐ ОБОРОНЯЄ БОМБАРДОВАННЯ РІЗНИХ МІСТ.

Перед Міжнародним Мілітарним Трибуналом в Норемберґу відповідав німецький маршал Альберт Кесельрінґ за бомбардовання таких міст як Варшава, Ротердам і Ковентрі. Він обстоював мілітарну конечність тих бомбардовань, бо, казав він, треба було знищити летунську силу, летунські поля, міст на Віслі та залізничий двірець у Варшаві, приспішити капітуляцію Нідерляндів через бомбардування Ротердаму та знищити великий промисловий центр, яким було Ковентрі.

ҐЕРІНҐ ОБОРОНЯЄ СЕБЕ АФІДЕВІТОМ, ВИСТАВЛЕНИМ ГАЛИФЕКСОМ.

Маршал Герман Ґерінґ, що є чи не найважнішою особою в процесі проти націстівської верхівки, обвинуваченої за воєнні злочини, обороняв себе через свого адвоката тим, що він був за мир, а проти війни. На доказ цього відчитувано в судовій галі в Норемберґу афідевіт, виставлений лордом Галифексом, що був у часі, про який мова, британським міністром заграничних прав. З нього мало би виходити, що Галифекс сказав, що Ґерінґ був би здержав війну в 1939 році, якби був міг. В афідевіті мова про шведського інжиніра, Бірґера Далеруса, висланого Ґерінґом місяць перед вибухом війни до Лондону як мирового посередника в справі злагоди польсько-німецької кризи. Сам Далерус має прибути з Швеції й свідчити в цій справі.

ПО ПОВОРОТІ КАРДИНАЛА ДО ШІКАҐО. — Бачимо перед собою Голі Нейм Катідрал в Шікаґо в часі Богослужби з нагоди повороту з Риму новоіменованого кардинала Стріча, що сидить на престолі. Його витали великі маси народу на летунськім полі. А інші завалили катедру, куди вдався кардинал по параді.

СОВЄТСЬКІ ВІЙСЬКА В ІРАНІ ІДУТЬ ВПЕРЕД, ТА НЕ ЗНАТИ КУДИ І В ЯКІЙ ЦІЛИ

У Вашинґтоні має департамент стейту завернену голову новою загадочною тактикою „війни нервів", що її веде Кремлін на різних відтінках. З Ірану повідомлено, що там відбуваються сильні пересування совєтських військ. Вони посуваються вперед і є вже 25 миль від Тегерану, столиці краю. Чи вони хочуть її заняти, не знати. Бо виглядає теж так, що ті війська можуть прямувати в сторону Іраку, де є славні мосульські нафтові поклади, або в сторону Туреччини, зокрема Карсу й Ардаґану, які Совєти хотілиб забрати задля забеспеки своїх границь. Департамент стейту звідомляє, що в цій справі вислано до совєтського уряду запит, на який досі немає ніякої відповіди, хоч запит вислано ще в пятницю.

ЯК Є В ІРАНІ?

Супроти цього, що парлямент розвязаний, іранський премієр, Агмад Гґавам, має у своїх руках цілу владу і може зробити, що захоче. Він повернув щойно з Москви, але, як заявив у парляменті, до нічого там не зобовязався. Тепер він може піти на уступки Совєтам, ніби під примусом. Поведення його є доволі загадочне, бо ліві справили йому овацію, а на відїзді з Москви йому влаштували парадну вечеру. Хоч відлітав дуже рано, то відпровадив його сам Молотов.

НЕВДОВОЛЕННЯ В ВАШИНҐТОНІ.

Це, що совєтський уряд не відповідає на американські ноти і ще, як на глум, збільшає свої військові сили в Ірані, звідки повинен був згідно з своїм зобовязанням цілком забратись, настроїло урядові кола в Вашинґтоні дуже погано. Події в Ірані є тепер на першому місці, хоч властиво ця справа нехнічно є далі в Раді Беспеки Обеднаних Держав, де вона властиво приналежна.

І НА ЦЕ НЕ ВІДПОВІЛИ!

У Вашинґтоні ще далі ждуть на відповідь совєтського уряду на американську ноту в справі Манджурії, себто „воєнної добичі", яку там забрали.

СОВЄТИ НЕ ПІДДАДУТЬСЯ ЗАГРОЗАМ.

Московські „Ізвєстія" помістили довгу статтю совєтського історика Евгена Тарлє, в якій він відповідає на промову Винстона Чорчила, виголошену в Фултон, Мізурі. Отже він заповідає, що Совєти не піддадуться ніяким погрозам, словним чи мілітарним. Він вважає промову Чорчила погрозою, зверненою в бік Совєтського Союзу. Тарлє заявив, що Чорчил хоче розірвати традиційну російсько-американську дружбу і перетягнути Злучені Держави на сторону Британії для оборони її імперіялізму. Та, пише Тарлє, приязнь Росії й Америки старша від анґльо-британської дружби. Відносини між Росією і Злученими Державами завжди були приязні, пише Тарлє, а в часі Горожанської Війни Росія була одинокою великою державою, що станула проти лорда Палмерстона і Наполеона III. „Реакція", каже Тарлє, не дозволяла до 1933 року навязати Росії з Америкою дружні відносини, але згодом „проґресивні" сили перемогли. Тарлє заатакував теж британську політику в Греції, поведення британських військ в Індонезії, та сказав, що не всі британські піддані „щасливі", коли бунтуються.

Є, ЧИ НЕ Є, ЗАГРОЗОЮ МИРА?

В британськім парляменті відбудеться незабаром дебата над промовою Винстона Чорчила в Фултон, Мізурі, щодо цього, чи вона „не ставиться ворожо до справи світового замирення". Внесення з таким домаганням підписали 102 посли.

ЗА ТІТОМ І ЮГОСЛАВІЄЮ.

Аліянтська комісія, що урядує в Триесті, щоби зібрати матеріяли для вирішення границі, а зокрема, що має статися з самим містом, була свідком великої демонстрації з яких 100,000 осіб, що кричали „Тіто" і „Югославія". Це на те, щоби цю територію прилучити до Югославії. Австрія є за те, щоби Триест став автономним, щось так, як це було з Данціґом, і був під аліянтською контролею. Італія хоче цю пристань для себе. Те саме є з Югославією.

АМЕРИКА І РОСІЯ В КОНФЛІКТІ.

Ню Йорк Таймс звідомляє з Парижа від тих, що стоять дуже близько ґен. де Голя, що він є тої думки, що мусить прийти до конфлікту між Росією і Злученими Державами. У звязку з тим появилася в ґазеті стаття, що заповідає, що на випадок такого конфлікту в Франції прийде до обеднання, а тоді де Голь готов знов стати на чолі держави. Ґен. де Голь має бути тої думки, що є два бльоки, американський і совєтський. Той останній, думає він, є сильніший, бо збитий докупи, а Америка є поділена політично.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

З ТРАҐЕДІЇ ЛЕМКІВЩИНИ

Горем прибита і кровю полита українська земля, як вона довга і широка. Всюди плач і стогін мучених людей. Про це вже знають американські українці хочби з тих численних листів, що їх одержали різними шляхами від своїх найближчих — батька, матери, брата чи сестри. Такими сумними вістями завалена і наша редакція. День за днем читаємо в оригінальних, до нас надсиланих листах, про нечувані муки тих, що остали на українських землях, чи тих, що на Сибірі, чи тих, що втікли з советського пекла й опинились між европейськими скитальцями. Та хоч ми, так сказатиб, вже навикли до читання таких листів, то проте тяжко прийшлося читати ті, що їх одержано щойно з Лемківщини, а які нам приніс один наш громадянин спід Ню Йорку, що сам родом з Лемківщини. Він і йому подібні питають у роспуці, як помогти своїй рідні, чи тим свідомим лемкам-патріотам, що їм колись посилали звідси допомоги на читальні, чи народну роботу взагалі.

Дещо з траґедії Лемківщини було вчера в „Свободі", а нині передаємо більше з листів, як теж передрукуємо дещо з советофільської „Карпатської Руси". Усі ті відомости, як їх добре провірити, виявляють щось таке, в що годі булоб повірити, якби не мати в руках оригінальних листів і не знати людей, які це описують. Це, що нині діється на Лемківщині, є просто мордом, продуманим вимордовуванням дорешти тих лемків, що не можуть погодитись, що Лемківщина навіки пропала, та що та їхня рідна земля, яку їхні вірні предки обороняли століттями перед польщиною, тепер мусить стати польською, бо таке запало рішення у Москві й у Варшаві. Люди пишуть, що то просто не можна собі уявити, що то діється тепер у душі лемка, як його Росія, до якої він молився, вириває з його рідної хати і заганяє аж у таку біду, що він з того „визволення" таки втікає під ненависну польську владу, назад на Лемківщину. Але хіба на те, щоб його добила варшавська влада, що його не хоче, а хоче тільки його землю і хату.

І ще одно впадає в очі, коли читати ті листи. Нігде нема в них ні одним словом згадки, щоби між бандитами, які мордують і грабують, були українці, якісь „бандерівці", чи щось подібне, як це розголошувала советська пропаганда з Москви і Варшави. Отсе й заставляє нас думати, що отсей бандитизм на Лемківщині це щось таке, що подібне до штучно защіпленого советською владою голоду в Україні в 1932 році. Це спосіб, що хоче скоро й радикально вимести з цілої Лемківщини все непольське населення, себто всіх українців. Це є та урядова політика, на яку погодились тепер Москва і Варшава. А бандитизм, що тепер так шириться на Лемківщині, є кимсь насланий, або принаймні толерований. Він сповняє важне завдання, яке іде по лінії московсько-варшавської угоди, а властиво бажань Сталіна, що верховодить як у Москві так і в Варшаві. Ця лінія така: Лемківщина має бути польська. Лемки мають звідтам обовязково забратись, а як ні, то їх вимордувати.

ГОЛОД — ДИКТАТОР

Ратунок голодних це не тільки справа чоловіколюбства, але й практичної політики. Це аргумент для таких, у кого завмерло милосердя і затовстіло серце із добробуту. Бо як би так у всіх було людське милосердя, не требаб писати поломінних закликів, а вистарчилоб сказати, що там і там панує недостаток, нужда, голод.

Держава, хоч не легковажить засад милосердя, глядить на цю справу з точки інтересів громадянства, яке вона заступає. А зрозуміння інтересу громадянства залежне від свідомости, що сьогоднішний світ є вже споєний, або, як кажуть, один. Щось таке, як людський організм: захворіє хочби зуб, то хворе ціле тіло. Тесаме й з недолею якогось, хоч би й далеко живучого народу. Як один нарід хворий, він ослаблює інші народи, бо не продукує, а забирає готове добро.

Але є ще інші причини, які просто загрожують народам, коли один нарід в біді. Це є загальне ослаблення народу, а з тим і його нахил до всякого роду недуг. Коли кинеться пошесть в цілім народі, вона може перекинутися на інші народи і здесяткувати ціле людство. Пригадуємо на еспанську інфлюенцу з минулої війни, Ніхто на цілому світі не найшов ради проти цеї недуги. Хоч медицина поступила велитенськими кроками вперед, то ще не найдено ліку на всі можливі недуги, головно на такі, які можуть вивязатися з недоживлення. Отже самий страх перед всесвітною небеспекою недуг ізза голоду може спонукати ситих людей до дарів. І цей страх стає тепер диктатором.

Комітет Голодової Конечности, видаючи заклик за дарами на ратунок голодних, пише таке:

„Перед світом стоїть велитенська загроза з причини голоду між 500,000,000 людьми. Це прийшло внаслідок вичерпання землеплодів вчасі війни і внаслідок посухи. Голосний людський крик несеться до нас із зазивом, щоб спасати їх упродовж чотирьох місяців, заки прийдуть нові жнива. Західня Півкуля є єдиною, що може прийти з допомогою, а на Злучені Держави припала частина цього тягару. Оці голодні люди можуть втриматися при життю, коли ми постачимо для них мінімальне запотребування хліба й товщів. Із хлібних продуктів найлекше перевезти пшеницю у краї, діткнені голодом. Саме тому ми прохаємо наших громадян дати добровільну жертву із 40% їхнього споживання пшеничних продуктів. Таксамо прохаємо, щоб 20% товщевих і оливних засобів, якими всі будуть орудувати впродовж найближчих 120 днів, призначити для голодних".

Після такого загального заклику комітет дає вказівки, як це зробити і вичислює 39 способів для ощадности в харчах. Ці ощадности відносяться до прилюдних харчівень, забавових місць та інституцій. А до приватних людей, тобто в першій мірі до домашних хазяйок, іде прохання, щоб вони купували пшеничні продукти менше на 40%, а товщі менше на 20%.

А на кінці є пригадка, що це повинен зробити кожен: мужчина, жінка, дитина. Щоб знати, чи справа вдасться, на це єдиний спосіб: Усі так робім! Тоді побачимо, що це не великий тягар.

Микола Чубатий.

Духова кріза в Советах

Як можна було сподіватися, війна принесла багато перемін серед підданих советського царства. Понад двацять літ громадяни червоної советської імперії були втиснені в тверді рами сліпого послуху та бережені спершу Чрезвичайкою, що фігурує нині під назвою Енкавуде. Партія рядила державою по засадам, які кожночасно усталювало Політичне Бюро партії. Ця політика була ненарушною догмою, і хто відхилявся від неї, міг сподіватися найгірших консеквенцій для себе та для своєї родини.

Советські громадяни не виділи поза Советами ніякої країни, тому Совети представляли їм як рай, а цілий інший світ з капіталістичним ладом як одну велику тюрму нужди і неволі працюючих людей. Сталін, що понад двацять літ від смерти Леніна в диктаторський спосіб кермував советською імперією, сам засклепився в усталених поглядах, які далеко відходили від дійсности. Для прикладу він голосив стару науку, що перша війна капіталістичних держав проти Советів принесе в них в дома соціяльну революцію й упадок капіталізму, бо працююча кляса стане солідарно з советським пролетаріятом.

Забув Сталін про одно, а саме, що відомости про советський рай таки передіставалися поза кордони Советів. Тому небагато було таких пролетарів в капіталістичних державах, що захотілиб цю капіталістичну неволю з доволі високим стандардом життя міняти за советський рай з неволею людини та з нуждою, що там перманентно панувала.

Одначе прийшла світова війна та перша проба советської дійсности при зударі з фашистівською Німеччиною. Пролетаріят Німеччини не поспішився робити революції в Німеччині, щоби повалити націзм. Навпаки він шукав нових просторів для свого „лебенсравму" на багатьох просторах України та Підкавказя. Солідарними показалися не пролетарі, але солідарними показалися американські та британські буржуї. Вони, а не збунтовані німецькі робітники, спасли царство пролетаріяту, що хотіло нести революцію у світ капіталізму, щоб його повалити.

Це само вже обнажило плиткість комуністичної доктрини перед міліонами советських громадян обучуваних в правдах комуністичної віри. Її догми показалися в самій основі фальшивими.

Одначе війна перенеслася згодом поза межі Советів. Міліони вояцтва та забраних німцями робітників, побачила капіталістичний світ на власні очі. Вони не найшли там тої страшної нужди пролетаріяту, що порівнувана зі советським раєм давалаб право говорити про вищість советської системи понад капіталістичною.

Це все спричинило духову крізу в Советах, яку відразу старалися гасити платні журналісти, що стоять кожної хвилини на услугах комуністичної верхівки. Для відвернення уваги від тамтих, таких прикрих проблем, советські журналісти розпочали ударяти в патріотичну нуту великої Росії, її світової місії. Ця пропаґанда виразного націоналізму не остала без дальших важких консеквенцій.

Часопис „Большевик" доносить, що нині вже ціла школа істориків советських зі сказаного А витягає Б і так дальше. Раз націоналізм, раз минуле Росії такі сильні, що в силі уратувати царство Сталіна, так треба вже сказати собі ясно, що голошена досі наука комуністів про потребу клясової боротьби це вже реакційний пережиток, дитяча хороба громадянства, яке перейметься лівими кличами. Натомісць треба перевести основну ревізію дотеперішного большевицького підходу до цілої соціяльної історії Росії.

Колись комуністи вчили, що провідники соціяльних повстань в Росії проти февдальної системи за царату, як Разін, Пугачев, Болотніков, а далі гайдамаки і опришки, це були провідники рухів, щиро народних. Нині нова історична школа ще голосить, що це були рухи шкідливі, підриваючі силу Росії. Чи Росія, питають вони, булаб в силі нині відіграти таку світову ролю, яку вона нині відграє, колиб так для прикладу бунт Пугачева проти Петра Першого був удався та від Росії булаб відірвана Донщина? За Донщиною пішлаби була Україна, бо булаб тоді удалася українська революція Івана Мазепи. Де булаб тоді нинішна Росія? Значиться поступовими були будівничі національної Росії цар Петро І., Катерина II. тай загалом всі царі. Натомісць Разін, Пугачев це вже нині не провідники працюючого люду у клясовій боротьбі за визволення від февдальних панів, тільки горлорізи, гайдамаки, руїнники потуги Росії.

Російський нарід в очах тої нової школи це нарід героїв та велиханів. Його домагання до іншого світа по теперішній війні повинні бути відповідні до його жертв. Поступ людства залежить тепер виключно від поступу Росії. Між народами Советського Союзу тепер вже далеко не всі рівні. Для прикладу, українці та білоруси показалися, що вони не є рівні в порівнанню з росіянами супроти історичного призначення одних і других. Бо великороси це деміурґ, божище історії, тому, що вони спасли світ і цивілізацію. Оце провідні думки російсько-комуністичного націоналізму, пише відомий знавець Росії автор кількох творів Д. Далін.

Такі ультра націоналістичні погляди ширяться нині передовсім серед армії, ба, вона як творець нової слави Росії повинна теж дістати відповідне значіння у цій чудесній батьківщині Росії. Такі погляди стають щораз більше поглядами комуністичної молоді, як це доносять з університетських кол. В студентських дисертаціях вже появляються щораз частіше погляди, що властиво немає ріжниці поміж соціялістичним й капіталістичним ладом, бо один і другий причинявся до зросту сили Росії та сповнення її мнимої історичної місії перед цілим людством.

Річ природна, що такі погляди викликують паніку в рядах комуністичної партії. Раз військо стає передовою ґвардією матушки Росії, то яка тоді роля партії. Вона, а не хто другий вела двацять літ советську родину та хоче її вести дальше у славі перемоги над фашизмом та націзмом. Бо перемога над фашизмом та всіми зовнішними ворогами це в очах партії її передовсім заслуга.

Тепер в партії дається завважити немов відворот наново на старі позиції ортодоксийного Сталінізму, більше інтернаціонального та менше національного. Партія хоче відзискати в поглядах советського громадянина свою давну славу і значіння, сильно захитані тими вояками зі зірками заслуги на полі бою. Військовики стали нині найбільше небеспечними соперниками партійних комуністів при боротьбі за владу, особливо на випадок смерти Сталіна, колиб актуальною стала справа наслідства по диктаторі та по його особистому правлінню.

Увага всіх скерована передовсім на це, за ким стане Сталін — за армією чи за партією. Сталін сам довший час потерпав, тому був дуже осторожний.

Сам прибравши титул ґенераліссімуса ставав немов у проводі армії. Армію обсипав привилеями. Одначе він ще надто звязаний з комуністичною партією та цілою системою і не вірив, щоби ці професійні військовики на випадок зудару хотіли респектувати ґенераліссімуса, що ніколи в життю не був навіть капралем. Можеб тоді їм скорше підходив маршал Жуков, людина з їх касти, ніж Сталін, свіжо впакуваний у вояцький мундур.

Вибори до Верховного Совету показали, що Сталін таки повернув до своїх, бо в часі виборів недвозначно дав першенство комуністичній партії перед військом. У своїй промові, згадуючи про перемогу, підніс правда заслуги червоної армії, але рівночасно зазначив, що побіда булаб неможлива без праці зорганізованого робітництва під проводом партії, що уміла вже роками наперед приготовляти оборону родіни. Він немов давав до пізнання, що це було ще тоді, коли офіцири червоної армії конспірували проти влади під проводом зрадинка Тухачевського.

Всеж таки побут за кордоном, пізнання іншого західного світогляду на вартість і гідність людини та бажання подібне завести в Советах не дасться вже затамувати не знати якими способами. Партія на поконання такої духової крізи нині сама за слаба.

Не зважаючи на цензуру навіть на советській сцені вже появляються песи, де славиться вже людську честь та гідність. Навіть вже осуджується донощицтво до поліції на тих, що виповідають неконче провідні думки з погляду комуністичної доктрини. Колись казали дітям доносити на родичів, тай памятники ставили таким виродкам, що доносили до партії на своїх батьків за їх протикомуністичні погляди. Нині видно натиск духової крізи вже такий сильний, що партія старається правда ще зберегти свої позиції, але вже уступає з методами свого володіння, які видно нині вже не ділалиб. Річ природна, що доки Сталін живий ладнати він буде ситуацію своїм відомим лявіруванням, в чім він майстер над майстрами, одначе гостра кріза може вибухнути по його смерти поміж націоналістичною армією та комуністичною партією.

ФЕДОР КРУШИНСЬКИЙ

Я БАЧИВ НІМЕЧЧИНУ!

(Байки та дійсність про гітлерівщину)

7)

Таким чином, моє перебування в Україні ставало дуже небеспечне. Ніхто не міг мені ґарантувати, що справа на цьому кінчиться, а йти на службу до німецької армії на схід, чи на беріг Атлянтика не дозволяла мені моя національна й старшинська гідність, як і мої переконання. Для мене ставало ясно, що німці мені спокою не дадуть, а прямо накажуть і кінець. Крім того, уряд Віші може вимагати, щоб мене вислано до Німеччини. Отже, краще їхати туди самому, як під примусом.

Тимчасом у Парижі німці виявляли до українців нескриту ворожнечу та вели свої таємні махінації щодо українства. Вони арештували в Парижі декілька видніших українських діячів та зареквірували „Бібліотеку ім. С. Петлюри", з метою вивезти її кудись, а таксамо замкнули й опечатали моє власне бюро, де містилася редакція „Молодої України" та „Запорожжя", які я редаґував та де був склад українських книжок, які я видавав. Німці скрізь нишпорили, накладаючи свою важку руку на все духове українське життя. Всі, з ким я радився, в один голос підтверджували, що „німці дивно заховуються щодо нас", а більшість радила їхати до Німеччини, бо краще, мовляв, бути там де небеспеку видно, ніж там, де не знаєш, коли й відки вона спаде на голову. Крім Німеччини, виїхати взагалі не було куди. А з Німеччини я сподівався податися десь далі, хоч би й пішки.

Отак я опинився в одному з транспортів завербованих у Парижі робітників, ангажований на перекладчика до фірми „Юнкерса", в Ляйпціґу. Це була дуже добра нагода побачити „нову" Німеччину, а крім того був вихід з моєї ситуації, бо вже через два тижні після мого виїзду німці прислали мені наказ — негайно зявитися до німецької военної комісії в Парижі.

На щастя, в той час я вже був далеко від Парижа. Я вислав дружині посвідчення з Німеччини, де я працюю, а вона його предклала німцям. Після цього німці мене лишили в спокою, хоч кожні шість місяців реґулярно навідувались, де я, та що роблю.

II. „БІДНИЙ НІМЕЦЬКИЙ НАРІД..."

I.

Знав і я колись Німеччину, чи як кажуть — „стару" Німеччину. Чи то мені лишень так здавалося, чи то байка така ходила про неї по світі, але піддався й я чарові тієї байки, що німці — то нарід мирний, людяний і демократичний, як і правдивий, щирий та працьовитий. В комерції німець акуратний, порядний і точний, ніколи не обдурить. Пошана до чужого в них так високо розвинена, що можете навіть на вулиці покласти грудку золота й ніхто її не підніме, бо то не його. В місті, чи на пероні двірця, або й в потязі можете залишити напризволище найкращий пакунок, а прийшовши застанете його цілісінького там, де поклали.

Про німецьку сумлінність оповідалися неймовірні пригоди. Ось одна з них: поспішаючи, хтось забув у крамниці, чи маґазині здачу взяти, небагато — 20 сотиків. На другий день зявляється в ґазеті оголошення, що в такому-то маґазині, чи місці, такий-то покупець (подається всі його прикмети) забув одержати решту з грошей, яка йому належалась. Отже, хай зголоситься по своє добро. От яка німецька чесність і сумлінність! Німець-купець не жалує дві марки на оголошення, щоб повернути чужі двацять сотиків.

А вже щодо правдолюбности, то щирішого над німця ніколи ще світ не сотворив. Німецьк каже правду ввічі, а цеж багато краще, як французька брехня й підхлібство, чи анґлійська єхидність і підступ.

Словом, требаб написати грубезну книжку, щоб перелічити всі прикмети солідного німецькоог характеру та високоморальні якости й звичаї людяного німецького народу. В усьому й скрізь німця ставилося як зразок, як приклад. Так бодай представлялося німця в нас, в Україні, як і по всій колишній Росії. Хоч така байка ходила не тільки в нас, а й скрізь по світі, а люди вірили в ту байку та оповідали один одному.

Так ніби то мало бути в „старій" Німеччині, тобто до першої Світової Війни. На жаль, сьогодня з тих гарних прикметників або нічого не лишилося або дуже мало. Яка причина — чи ті прикметники взагалі ніколи не існували, чи вони були перебільшені, або були плодом спиртної пропаґанди, чи фантазії поверховних людей — вияснять історики й соціольоґи, наше завдання не в цьому полягає. Це правда, що ті, які знали Німеччину раніше, всі вони в один голос дивувались і дивуються: це не та Німеччина, яку ми знали, це зовсім інша Німеччина — нелюдська, потворна, геть чисто інші люди...

Нібито впродовж трицяти років може змінитися характер цілого народу!

Чи це їм здавалося, як і мені, що вони знали колишню Німеччину, чи та колишня Німеччина й справді була інша — це по еству справи не зміняє. Я писатиму про те, що я бачив і пережив, а інші напишуть свої спостереження, може вони бачили не те й не так, як я бачив. Бож остаточний висновок сяк, чи так належатиме історії.

(Дальше буде).

Безприкладні терпіння українських лемків

(Редакція „Свободи" дістала щойно низку листів від одного американця - лемка, котрий дістав їх від своїх бувших сусідів у старому краю, на Лемківщині. Із двох листів, які дісталися в Америку через Чехію, подаємо виімки, що вказують на страшні відносини, які запанували на Лемківщині після війни).

Лемки під Польщею.

„Воля Нижна, дня 22. січня 1946. Дорогий Брате: Лист від Тебе я отримав, я Тобі відписав, але не знаю, чи його дістанеш, бо в нім написано багато правди. Тепер пишу знову про нашу гірку долю. Люди маєтки мають, але від них утікають. От на наш Новий Рік, 1. січня 1946 року в Полянах Буровичних напало військо польське з цивілями, то значить бандитами, в годині 1. або 2. Людей помордували, руки поломали, носи повідбивали, ребра поломали, на руках пальці повідбивали, твар побили, язики повідрізували і очі повибирали, зуби повитягали, багнетами покололи, а кого імали, того на смерть до крови побили, корови, коні й лахи зрабували. На Водокщі напали до Полави і знов зрабували коні, телята, курки, гуски, але людей не били.

„Дорогий Брате: у нас тепер таке діється, що люди свої маєтки лишають і утікають за границю, до чехів. З Полян відвезли людей ранених до шпиталю на Чехи і знов повезуть тих ранених, що їм кости поломані. Було девять трупів побитих, а більше нема що писати, бо в нас нема тепер життя, тільки нужда і ми також думаемо втікати."

Другий лист від кого іншого:

„Воля Нижна, дня 25. січня [illegible] Вас пишу пару слів. Ми Богу дякувати здорові, але здоровля нас не потішае, бо ніколи спокійно не лягаемо спати. Я був в Ґерманії через пять років, то я переходив різне життя, але ще було ліпше, як удома. Приїхав я домів в 1945 році в листопаді. Та ще такого я не чув і не бачив, як тут тепер діється. Щось страшного! Наші люди не можуть поїхати до Риманова, бо як хто поїде, то приїде без коней і без грошей, або й цілком не поверне до дому, бо поляки грабують і забивають на смерть. На наш Новий Рік поляки напали на Поляни, то було щось страшного, як вони там знущалися над людьми. Девятеро людей забили; а четверо тяжко ранених, а багато є таких, що терплять в болю без ран. А так знущалися, що руки, пальці, ребра поломані. Один був забитий під Явірником, а такий був збитий, що не мав ані одного зуба. Одну дівчину багнетами порізали а потім застрілили. З Черемхи двох хлопців поїхали до Риманова, то до дому не повернули. Знаемо за них тільки, що їхали хлопи з Риманова і з Ясліск разом. Ті з Ясліск приїхали, а черемшан нема. З Кролика на гору вийшли, а згори десь пропали.

Лемки під Советами.

„Так люди тут переживають і нема де піти на пожалунок. Як підуть до польського уряду, то там ані не слухають, а русский такий самий. Багато людей виселили до Росії. Кажуть, що всіх українців і русинів виселять до Росії. Там такий самий порядок, бо нарід босий і голий і голодний. Багато людей вертає назад і вже по приході до дому розказують всьо, яке там добро. Там заженуть до колгоспу, то роботи є багато. Я знаю, що людямззаграниці не хочеться повірити, що там в Росії зле. Я самий читав русскі книжечки й ґазети, то щоб то так було, як пишуть, то булоб дуже добре. Але так не роблять, як пишуть на папери. Я самий робив в русских три місяці, а пізніше втік до дому. А чому? — Бо було „добре" тому, що там не вільно сказати, що зле. Хоч вам зле поводиться, а як скажете перед кимсь, що зле, то як довідається влада, то вивезуть такого чоловіка на Сибір в „лягри" (табори).

„Так, я знаю, як люди живуть в Росії, в Польщі, в Германії, у Франції і на Чехах. На Чехах живуть люди добре, без жадних страждань. Так закінчую письмо моє і щиро Вас поздоровляю..."

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МИШ.

З свята Ольги Басараб на поміч голодуючим.

В неділю, 17. лютого в У. Н. Домі при Мартін і Миш., Український Золотий Хрест, відділ 14 устроїв поминальне приняття в честь Ольги Басарабової. Голова відділу М. Стружовська отворила свято і попросила присутних повстати з місць, щоби віддати поклін геройці і їй співпрацівникам по ідеї, що віддали життя на жертвенник України. Потім попросила паню В. Нагайло до реферату, який був гарно опрацьований. Референтка зясувала велику працю Ольги Басараб. Ольга як жінка стала в ряди організації, щоби відбити напасти, які ворог заподіяв на її народи і цю свою відвагу переплатила життям.

По рефераті покликано до слова громадянку Я. Кирилів, гр. І. Іванчука й других. Вони представили теперішні події на Україні і тяжке положення українського народу на скитальщині. Переведено збірку для скитальців, яка по заплаченню розходу принесла $46, їх передано до місцевого Запомогового Комітету.

Жертви зложили:

По $5: І. Семеген, І. Столяр, П. Заяць; по $4: П. Федик, М. Семеген; В. Нагайло $3; по $2: М. Струковська, А. Михальчук, С. Левкут, І. Іванчук, В. Дідик, К. Ващук, Я. Кирилів, П. Шейк, А. Старко, Т. Воронюк, Ендарс, А. Блащук, Т. Новак; по $1: Т. Винничук, М. Михайленко, Й. Пошивак, К. Гнатюк, М. Топольницька, А. Любінська, Шистопалка, А. Тимочко, В. Марш, К. Описьків, Г. Чуй.

Всім жезтводавцям щира подяка. **Анна Левкут.**

Конвенційні Проекти

15)

АЛЛЕНТАВН, ПА.

Згідно з рішенням членів братства св. Архист. Михаїла, від. 147 У. Н. Союзу, на зборах, що відбулися 17. лютого 1946 року, припоручено, щоб делегати й урядники вище згаданого братства зійшлись у відповідний час, передискутували й виготовили деякі конечні зміни й поправки статута У. Н. Союзу, та вислати ці проекти для розглянення статутової комісії. В тій цили урядники й делегати зійшлись 23. лютого 1946 року й після передискутування точок статута, пропонуємо такі зміни й поправки:

1. Щоб наш У. Н. Союз зростав в маси членів, то конечністю є підвищити премію за вписування членів. Тому пропонуємо: 35% від цілорічної вкладки від грамоти "Whole Life"; 30% від цілорічної вкладки за "20 Year Payment Life" грамоту, а 25% від цілорічної вкладки за "20 Year Endowment" грамоту.

2. Пропонуємо такі самі премії й за членів, які вже є членами, але підвищують суму обезпечення.

3. Тому, що члени часто занедбують назначування спадкоємців, в таких випадках, коли оригінально назначений спадкоємець помирає скорше, як сам член, пропонуємо, щоби у майбутньому головний заряд напоминав членів за посередництвом часопису „Свобода", про негайне назначення спадкоємця на случай смерти оригінально назначеного спадкоємця.

4. Пропонуємо виплачування головною касою всіх адміністраційних видатків відділів.

5. Пропонуємо також, щоб кожний відділовий секретар і касієр були бондовані й то коштом головної каси.

За відділ 147 У. Н. Союзу:

В. Ракочий, предсідник;
І. Рудакевич, касієр;
І. Федорак, секр. і делегат;
В. Гришко, делегат;
І. Заворський, делегат і контр.

——о——

16)

СМОК РАН, ПА.

Бр. Св. Юрія, від. 135 У. Н. Союзу, на звичайнім мітінгу, дня 17. лютня 1946 р. ухвалило одноголосно слідуючі проекти:

1. Щоб статутова комісія взяла під увагу зміну пар. 72. статуту У. Н. Союзу в такий спосіб, щоб членів, що дочекали 70 літ життя звільнити зовсім від плачення вкладок, а властиво правильно булоб, якби статутова комісія викинула зовсім пар. 72, а натомісць доповнила пар. 70. так, щоб взагалі всіх членів, що досягнув 70 літ життя, звільнити від плачення вкладок, без різниці чи ці члени є в старій, чи в новій системі.

2. Процент від позичок на членських грамотах знизити на 2 процент, бо як У. Н. Союз може вкладати гроші до банків на 2 процент, то чому брати від членів чотирн.

3. Не заощадилоби, якби У. Н. Союз опустив, як не цілий, то хоч половину цього проценту, котрий тяжить тепер на грамотах багатьох членів.

За уряд Бр. Ст. Юрія, від. 135 У. Н. Союзу:

М. Тунко, предсідник;
Д. Глушко, касієр;
А. Клим, секретар.

——о——

17)

НЮ ЙОРК, Н. Й.

В суботу, 9. березня 1946 р., на звичайних місячних зборах Українського Національного Запомогового Товариства „Дністер" в Ню Йорку, від. 361 У. Н. С., відбулась оживлена дискусія над справою передконвенційних проектів. І на тих зборах ухвалено такі проекти:

1. У. Н. Союз повинен видавати своїм членам поліпшені полісу, а саме: так звані „Добел Індемніті", як також поліси „Ендавмент" до сплачування через 15 літ.

2. Двацять Перша Конвенція У. Н. Союзу, а зглядно її делегати, повинні серіозно застановитися над справою перенесення Головної Канцелярії У. Н. С. до найбільшої в світі „Метрополії", себто до міста Ню Йорку.

(Попередні Конвенції цю важливу справу легковажили з неоправданих причин, а це відбивається негативно не лише на бизнесі самого У. Н. Союзу, але й в народньому житті всіх українців в Америці. Бо місто Ню Йорк є централею відвідувачів цілого світу, а крім цього в самім місті та його околиці живе поважне число українського громадянства з різними своїми установами.)

3. Для поширення і матеріяльного забезпечення нашого органу „Свобода", члени Товариства „Дністер" є того переконання, що друкарня і часопис повинні знаходитись в місті Ню Йорку, бо тут можна дістати оголошення, а тепер вся майже преса опирає своє існування на бизнесових оголошеннях.

Ми переконані, що коли „Свобода" й надалі останеться там, де вона тепер, то матеріяльної бизнесової підтримки вона не дістане. Тоді У. Н. Союз буде змушеним наложити на своє членство значну оплату на її видавництво. Просимо Шановних Делегатів, звернути свою увагу на цю важну справу.

4. Часопис „Свобода" щезла зо стендів на вулицях Ню Йорку, а це дуже некорисно відбивається на національним життю українського громадянства, а також і на престижу У. Н. Союзу, коли йде про успішне організування його членів. Тому треба постаратися, щоб „Свобода" знову була на „стендах".

Пересилаючи ці проекти, при цій нагоді бажаємо шановним Делегатам якнайкращих успіхів в нарадах для добра прибраної нашої Батьківщини, Америки, У. Н. Союзу, його органу „Свобода" та української справи.

За уряд Т-ва „Дністер" в Ню Йорку, від. 361 У. Н. Союзу:

Мартин Малетич, предсідник;
Петро Кучма, фін. секретар і делеґат;
Іван Галичин, скарб. і делеґат;
Володимир Павлів, рек. секр.;
Никола Левкович, делеґат.

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗУ

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ:

ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДНИК:
МИКОЛА МУРАШКО,
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ЗАСТУПНИК ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:
ГРИГОРІЙ ГЕРМАН,
43 W. North St., . Wilkes-Barre, Pa.

ЗАСТУПНИЦЯ ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:
МАРІЯ МАЛЕВИЧ,
230 E. Agnew Ave., Pittsburgh 10, Pa.

ГОЛОВНИЙ СЕКРЕТАР:
ДМИТРО ГАЛИЧИН,
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ГОЛОВНИЙ КАСІЄР:
РОМАН СЛОБОДЯН,
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ГОЛОВНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:

ДМИТРО КАПІТУЛА,
33 S. Hancock St., McAdoo, Pa.

Д-р ВОЛОДИМИР ҐАЛАН,
7039 Limekiln Pike
Philadelphia 38, Pa.

Д-р АМВРОСІЙ Т. КІБЗЕЙ,
11903 Jos. Campau Ave., Detroit, Mich.

РОМАН СМУК,
1515 Estes Ave., Chicago, Ill.

СТЕПАН КУРОПАСЬ,
2930 N. Montclaire St., Chicago, Ill.

ГОЛОВНІ РАДНІ:

ПАВЛО ДУДА
Box 777, Woodstock, Ont., Canada

СТЕФАН СЛОБОДЯН,
4323 N. 16th St., Philadelphia, Pa.

ІВАН РОМАНИШИН,
711 Grove St., Irvington, N. J.

ТАРАС ШПИКУЛА,
5466 W. Haddon Ave., Chicago, Ill.

ВОЛОДИМИР ДІДИК,
6711 Rutland Ave., Detroit, Mich.

ҐЕНОВЕФА ЗЕНКО,
1369 Brown St., Akron, O.

МИКОЛА ДАВИСКИБА,
41 Rosewood St., Mattapan, Mass

ЕВГЕН ЛЯХОВИЧ,
47 W. Maple Drive,
New Hyde Park, L. I., N. Y.

АНТІН ШУМЕЙКО,
1972 Ostwood Terrace, Union, N. J.

ДМИТРО ШМАГАЛА,
4037 Riverside St., Cleveland, Ohio

ЮЛІЯ БАВОЛЯК,
76 S. Tamaqua St., McAdoo, Pa

Головна канцелярія У. Н. Союзу знаходиться у власним домі під числом 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Почтова адреса У. Н. Союзу:
P. O. Box 76. Jersey City 3, N. J.
Telephone: BErgen 4-1016.

ПОШУКУЄМО 264 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

236)	Союз Українок, від. 6, Рачестер, Н. Й.	$ 100.00
	Попередно проголошено	23,591.85
	Разом	$23,691.85

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA

P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

AMERICAN RED CROSS

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ В ЧУЖИХ КРАЯХ.

Коли в 1939 році війна охопила Европу, Американський Червоний Хрест також вступив у боротьбу з стражданням, бідою і голодом.

Вже в зимі 1941 року американські чоловіки, жінки і молодь давали свою кров, яку Червоний Хрест відправляв за море, переероблену на плязму. Під доглядом Червоного Хреста американки по цілій країні плели вовняні річи та шили інші річи для цивільного населення окупованих країн. До війною знищених країн посилалися бандажі, медичні засоби, мило, та чимало інших необхідних річей, набутих Червоним Хрестом.

Від початку війни поверх 40 таких зруйнованих територій світу дістали через Американський Червоний Хрест поміч одягом, харчами, медичними засобами та іншими річами для свого цивільного населення. До червня 1945 року розпреділено через Червоний Хрест майже на $150,000,000 річей та послуг. Річи, вироблені та даровані місцевими відділами Червоного Хреста, вартістю $59,000,000, розпреділювалися у звільнених спід окупації країнах.

Для военних полонених приготовив Червоний Хрест в часі війни 27,000,000 пакунків. З того 9,000,000 харчових пакунків уявляють надвишку і тепер розпреділюються Червоним Хрестом поміж втікачами, які опинились в Німеччині, Австрії, Франції та в інших країнах.

В чужих краях Американський Червоний Хрест старався різними способами стати у пригоді американським воякам, що опинились так далеко від дому. До червня 1945 року провадив Червоний Хрест за морем 820 клюбів та домів відпочинку для американських вояків. Яких 375 до 400 все ще працюють в таких містах як Берхтесгаден, Париж, Окінава, Токіо, на островках Тихого океану та в інших чисельних місцях, де є наші відділи.

Червоний Хрест помагав у вирішенню багатьох приватних справ наших вояків, як і їх родин. Упродовж війни поверх 8,000,000 вояків та їх родин дістали поміч в той чи інший спосіб від відділів Червоного Хреста; уділено позички міліонам вояків та ветеранів як тут, так і за морем.

Дбаючи за хорих та ранених, які лікувалися у шпиталях за морем, посилав Червоний Хрест сотки своїх працівників, щоби там переводили, лікарями уложені пляни розвагової і соціяльної праці та різні інші завдання. Від 1941 року, шпитальні працівники Червоного Хреста обслужили в шпиталях до 2,500,000 вояків та ветеранів за морем та в Злучених Державах.

В той спосіб Американський Червоний Хрест простягав свою помічну руку далеко за межі своєї країни. І в часі миру, так як і в часі війни, буде продовжувати свою працю так довго, доки люди будуть потребувати тої помочі, яку дає Червоний Хрест.

По війні більше шлюбів

Кількість шлюбів в Злучених Державах досягла вершка в 1942 році, після чого почала падати аж до кінця війни. Кількість дозволів на шлюб, виданих від січня до травня 1945 року в містах з населенням в 100,000 або більше, була майже на три відсотки меншою ніж за ті самі місяці попереднього року. Але від червня 1945 року — перший місяць після перемоги над японцями — картина міняється. Від тоді аж до жовтня, останній місяць, про який є повні відомости — кількість заключених шлюбів все зростала. Разом за ті пять місяців вона зросла на яких 14 і пів відсотків.

Ці числа подані в недавно виданім бюлетені асекураційної компанії — „Метрополітен Лайф Іншуренс Ко.". В брошурі розглядається вплив війни на кількість нових шлюбів в Злучених Державах. Огляд сягає аж до червня 1940 року, коли упадок Франції та чутки про примусову військову службу, правдоподібно, приспішували людей женитися. Найбільше шлюбів відбулося у році 1940 в серпні, коли конгрес розглядав закон про призив до військової служби. Але в наступних місяцях почалося різке падання кількости шлюбів. Згодом число шлюбів знова стало зростати. В році 1941 — рік, коли країна вступила у війну — кількість шлюбів перевищила попередній рік, особливо в місяці грудні, як стався напад на Перл Гарбор.

Згідно з твердженням бюлетеня головними факторами збільшення кількости шлюбів з 1940 до 1942 року були: велике переселення робітників з сільсько-господарських районів й малих міст до великих міст та порівнюча висока заробітна платня. Крім того ті, що були покликані до військової служби, спішили одружитися ще заки їх відправили за море.

Упродовж наступних двох років — 1943 та 1944 — міліони мужчин шлюбного віку відправлено за море. Це викликало зменшення кількости шлюбів у великих містах. Але такого зменшення не спостерігалось по цілій країні. На півдні, де було велике скупчення війська, кількість шлюбів дальше зростала впродовж 1943 року. На далекому заході, з поширенням будівництва літаків, пароплавів, з поширенням інших ділянок военного виробництва, кількість шлюбів збільшувалася до 1945 року.

Але загально, по цілій країні, зменшення кількости шлюбів помічалося від 1942 року до перших місяців 1945, до перемоги в Европі. Поворот з Европи великої кількости вояків упродовж літа, так само як і демобілізація збройних частин в самій країні, безперечно вплинули на збільшення числа шлюбів за минулий липень і серпень. Сприяв тому збільшенню також поворот вояків з тихо-океанських фронтів, після поразки Японії, як рівнож поворот до дому багатьох жінок-робітниць з закритих воєнних фабрик.

Назагал, у всіх містах країни, за виключенням півдня, помічалось збільшення кількости шлюбів від 1944 до 1945 року.

Як доводить бюлетень, можна сподіватися, що кількість шлюбів буде стояти на високому рівні також і в 1946 році, бо демобілізація воєнних частин продовжується у широких розмірах. Заохочуванням до шлюбу може бути також добре заняття, добре положення ринку праці. Зате поважною перешкодою є брак помешкань, де молоді пари моглиб почати своє спільне життя.

Загальна Рада — ФЛІС.

AIDE — Major Gen. John H. Hilldring, director of Civil Affairs Division of the War Department, named by President Truman Assistant Secretary of State. He is regarded as Army's top expert in occupation problems, and is expected to aid State Secretary Byrnes in those affairs. He is 50, a native of New Rochelle, N. Y., and a Columbia graduate.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Квартальні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 17. березня, зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній. Просимо всіх членів прийти на ті збори і заплатити свої місячні вкладки. — Уряд.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Збори Тов. Любов, від. 370, відбудуться в неділю, 17. березня зараз по Сл. Божій, в церковній гали, 127 Парк ул. Довгуючі члени мусять явитись на ці збори. Просимо всіх членів прийти на час. — Н. Волянин, предс.; В. Коленсик, кас.; М. Сампара, секр.

МАНЧЕСТЕР, Н. Г. — Збори Бр. Пр. Діви Марії, від. 178, відбудуться в неділю, 17. березня, точно в годині 4. пополудні, в гали У. А. Г. Клюбу, 148 Манчестер ул. Просимо всіх членів і членкиць прийти на ці збори і полагодити важні справи. Секретар просить всіх членів вирівнати свої належитости перед 20-тим, щоби він міг полагодити всі відділові справи перед виїздом на конвенцію. — За уряд: М. Беднарчук, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в недімю, 17. березня, в годині 1. пополудні, в парохіяльній салі, 74 Герис Еве. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо будуть важні справи до полагодження. Просимо членів нашого відділу, що бконче старались запатити сво ївкладки найдалі на цих зборах, бо секретар відїзджає на конвенцію. — І. Околіта, предс.; І. Кокольський, секр.; О. Косюк, кас.

РАНКІН, ПА. — Бр. св. Григорія, від. 24, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що звичайні збори відбудуться в недімю, 17. березня, в годині 3. пополудні, під ч. 231 Друга вулиця. Просимо прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих просимо вирівнати свій довг. Просимо привести нових членів і вписати свої діти до Союзу. — За уряд: М. Щур, секр.

ЦЕНТРАЛІЯ, ПА. — Бр. св. Михаїла, від. 90, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. березня, зараз по Сл. Божій. Обовязком всіх членів є прийти і вирівнати свої належитости. Хто не зможе заплатити на зборах, хай віднесе до касієра, бо секретар виїде з дому. — За уряд: С. Волчанський, предс.; С. Дудун, кас.; І. Лупацій, секр.

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. — Тов. Запорозька Січ, від. 305, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. березня, зараз по Сл. Божій, в год. 11:30. Просимо всіх членів прийти на означений час і поручити делегатови якісь проекти на конвенцію. Довгуючих членів нагоминаємо вирівнати свої залеглости. — І. Годованець, предс.; М. Тихоневич, кас.; М. Гентош, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Бр. св. О. Николая, від. 175, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. березня, в годині 1:30 пополудні, в гали У. Н. Дому, Мартін ул. Просимо всіх членів прийти на час, бо маємо дуже важні справи до полагодження, бо на минулих зборах їх якслід невирішено. — В. Братусь, предс.; В. Білінський, кас.; В. Бартош, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Сестр. св. Марії, від. 112, будуть мати збори в неділю, 17. березня, зараз по 2-гій Сл. Божій, в церковній гали св. Петра й Павла на Каледж Еве. Просимо всіх членкиць прийти, заплатити свої справи і обговорити біжучі справи. — Розалія Якубик, фін. секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Збори Бр. св. О. Николая, від. 106, відбудуться в неділю, 17. березня, в годині 12. сполудне, зараз по Сл. Божій, в гали Церковній, Оклей і Райс ул.) тому, що секретар і предсідник відїдуть на конвенцію 23. березня. Довгуючі члени, що мали заплатити річну вкладку ще в січні, як не прийдуть на збори 17. березня і не вирівнають свого довгу, будуть суспендовані. Річної вкладки з відділової каси за нікого не платимо. Ви члени-родичі впишіть своїх синів чи дочок в члени У. Н. Союзу. — Й. Коцовський, предс.; М. Попіль, кас.; Г. Дацьків, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє своїх членів, що квартальні збори відбудуться в неділю, 17. березня, точно в годині 2. пополудні, в гали парохіяльній, 803 Фронт стр. Просимо членів прийти на означений час, бо маємо деякі важні справи до полагодження. Член, котрий не заплатить своєї вкладки на цих зборах, буде суспендований. — За уряд: В. Ракочий, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Дітройт, Міш. — Пані Юлія М. Шустакевич додала до поміщеного в „Свободі", дня 1. березня, допису п. н. „Важніщі події з українського життя", в розділі про виставу „Запорожець за Дунаєм" ще таку згадку:

„Всі учасники вельми раділи балетовим танком пана Скорохіда, який він відгуляв при асистенції двох дівчат, в кінці другої дії. П. Скорохід має всі дані на балетового танцюриста. Він презентується гарно, вючкий та бистрий в виконанні танцю і можна признати, що його виступ вплинув додатньо на виставу Запорожця".

ТАРЗАН, ч. 1345. Пригідна хвилина.

На стежці на переді апаша Рауль вижидав своєї нагоди схопити дитину графа.

Коли дитина знову заплакала, граф сказав: „Серед замішання я забув на харч для дитини, Мусимо вернутися".

„Ви самі верніться по харч, а я ждатиму тут з малим Петриком" — сказав хитрий Рауль.

„Дитина піде зо мною", заявив граф Ренольт. Тоді Рауль виявив, хто він є. „Дайте мені цю дитину, а ні, то я вас вбю", загрозив він.

У міжчасі малпа Джако, заманена плачем дитини, цікаво приглядалася споза листя.